

Knihovna města Hradce Králové

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KNIHOVNY MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ

za rok 2014

UVOD

Knihovna má od roku 2013 novou bezbariérovou ústřední budovu včetně nově zřízené ústřední půjčovny pro děti, galerie a víceúčelového sálu a literární kavárny. Dále se investuje do jejího dovybavení neb škála nabízených služeb zejména kulturních a vzdělávacích se stále rozrůstá. Významně je pamatováno na bezbariérovost služeb a projekty pro handicapované. Rozsáhlá je výstavní činnost. Knihovna spolupracuje s mnoha vzdělávacími a kulturními institucemi v regionu včetně univerzity.

Informační středisko Europe Direct při referenčním centru knihovny v ústřední budově pokračuje v činnosti (grant Evropské komise byl udělen na 5 let) a synergicky doplňuje vlastní aktivity knihovny.

Kromě ústřední budovy je v provozu 7 větších a 4 malé pobočky knihovny. Na 2 pobočkách proběhla během roku adaptace skladových prostor a části zázemí.

OCENĚNÍ KNIHOVNY

- Kamarádka knihovna 2013 – nejlepší knihovna ve své velikostní kategorii
- Městská knihovna roku 2013 – absolutní vítěz

SLUŽBY

Počet návštěvníků půjčoven a studoven se zvýšil proti roku 2013 o 38 114 návštěvníků na 247 515. Nejvyšší návštěvnost má ústřední půjčovna pro dospělé. V roce 2014 knihovnu fyzicky navštívilo 311 tis. lidí.

Uživatelů veřejného internetu bylo v roce 2014 25 315, to je o 7 516 uživatelů více než v roce 2013. Tento nárůst je do značné míry ovlivněn větším počtem počítačů s internetovým připojením na referenčním centru v nové ústřední budově.

Výpůjční služby

V roce 2014 si uživatelé knihovny vypůjčili celkem 780 894 knih, periodik, hudebnin, zvukových a elektronických dokumentů. Celkový počet výpůjček je o 62 785 vyšší než v roce 2013. Jde o nárůst výpůjček dospělými čtenáři.

Dospělí čtenáři si v roce 2014 půjčili celkem 495 198 knih. Tradičně byl větší zájem o beletrii. Z celkového počtu půjčených knih pro dospělé představovaly výpůjčky naučné literatury 23,6 %. *Nejžádanějšími knihami pak byly knihy Jonase Jonassona Stoletý stařík a Analfabetka, z českých autorů kniha Evžena Bočka Poslední aristokratka. Z naučné literatury jsou to knihy Jana Hnízdila Mým marodům a Zaříkávač nemocí a kniha Antónie Mačingové Zhubněte jednou provždy.*

Ve výpůjčních službách pro děti se výrazně osvědčily výpůjčky hravých kufříků a deskových her. *Nejžádanější a nejpůjčovanější knihou v dětských odděleních byla v roce 2014 kniha Johna Greena Hvězdy nám nepřály, která ovšem nepatří do dětské literatury. Nejpůjčovanějšími dětskými knihami byly knihy Selekcce a Hunger Games.*

Knihovna zakoupila pro čtenáře další 2 biblioboxy tedy schránky na vracení vypůjčených knih, časopisů, CD a DVD. V ústřední budově se osvědčuje i možnost studia v týmové a 2 individuálních studovnách.

Informační služby

Jen v referenčním centru bylo zodpovězeno 1230 registrovaných dotazů. Využívána je též služba Ptejte se knihovny.

Online služby

Oproti roku 2013 stoupl počet rezervací, počet vstupů do online katalogu, čtenářského konta i návštěvnost webové stránky.

Nejvyužívanějšími databázemi jsou licencovaný Anopress a vlastní databáze Region Hradce Králové a Regionální osobnosti (*do vlastních db přibylo přes 4000 záznamů*) a také 17 specializovaných databází hudebního oddělení. Nově je pro čtenáře zpřístupněna databáze zahraničního tisku Library Press Display, která obsahuje přes 2 100 titulů periodik z 95 zemí v 54 jazycích.

V roce 2014 knihovna zatím půjčuje e-knihy spolu se čtečkami Amazon Kindle, jde pouze o tituly volně dostupné, na které se již nevztahuje autorskoprávní ochrana.

Služby regionálních funkcí

Metodickým oddělením KMHK bylo zajištěno 339 konzultací, 133 metodických návštěv, 15 revizí, 29 servisních návštěv, řada vzdělávacích akcí pro knihovníky, rozvezeno 292 výměnných souborů, pravidelně aktualizována sekce Pro knihovníky na webu KMHK (včetně hostování projektů Seznamy dětské literatury – zapojeno 70 knihoven a Lovci perel – zapojeno 164 knihoven).

POŘADY PRO VEŘEJNOST

V roce 2014 bylo uspořádáno 1504 kulturních a vzdělávacích akcí pro veřejnost, na které přišlo 38 671 návštěvníků. Je to o 190 akcí více než v minulém roce. Na organizaci akcí se podílely ústřední provozy i pobočky, též Informační středisko Europe Direct.

Významnou součástí kulturních aktivit knihovny jsou velké a hojně navštěvované výstavy v nové ústřední budově (v roce 2014 např. Tibet, Sofiina volba po česku, Jindřich Rejnart, Daniela a Martin Kosovi: p-o-r-c-e-l-á-n, Jana Krejzová: ZAHŘÁDKY, Otmar Chvalina aj.). Návštěvy výstav ale nejsou statisticky sledovány.

Systematicky se pracuje s některými cílovými skupinami. Statisticky i věcně jsou nejvýznamnější aktivitou vzdělávací a interaktivní workshopy pro děti a mládež (846), které pořádají všechna dětská oddělení knihovny. *Těchto pořadů, workshopů a dílen se pravidelně účastní děti mateřských škol, žáci 1. i 2. stupně základních škol a příležitostně i studenti středních a vysokých škol z celého Hradce Králové a okolí. Programy probíhají ve všech dětských odděleních Knihovny města Hradce Králové a to několikrát do týdne v dopoledních hodinách. Jejich náplní jsou převážně interaktivní workshopy, při kterých se knihovnice s dětmi věnují především literárním, dějepisným, přírodovědným, či společenským tématům. Při pořadech jsou využívány moderní pedagogické metody s interaktivním zapojením žáků.*

V roce 2014 bylo uspořádáno 248 přednášek pro dospělé a stále jsou též žádány exkurze po nové budově (107 exkurzí pro děti i dospělé). Řada akcí byla určena hradeckým seniorům (př. pondělní matiné, letní univerzita, tréninky paměti) a také věnována spolupráci s handicapovanými viz spolupráce. Je organizována řada lekcí informační výchovy hudebním oddělením – práce s informacemi pro ZŠ a SŠ.

Úspěšné akce pro dospělé:

- Beseda a autogramiáda s Kateřinou Tučkovou, Ivou Pekárkovou, Miloněm Čepelkou
- Křest knih a autorská čtení významných regionálních autorů
- Východočeský literární maraton
- Dny Řecka
- Dny Tuniska
- Setkání s literaturou (ve zvukové knihovně pro nevidomé)
- Hudební pořady, koncerty
- Historický přednáškový vzdělávací cyklus S hudbou napříč staletími
- Cestopisné přednášky a večery
- Cyklus přednášek o výtvarném umění, o aromaterapii

- Letní univerzita a výtvarné dílny pro seniory
- Sobotní tvořivé workshopy
- Tréninky paměti
- Humorest 2014 - mezinárodní soutěž v kresleném humoru a výstava prací
- Den otevřených dveří (výročí otevření nové ústřední budovy)

Úspěšné a oblíbené akce pro děti:

- Noc vědců - zapojení do celonárodní akce popularizující vědu
- Pohádkou proti dešti - zábavné odpoledne pro rodiny s dětmi
- Hráčské doupě – sobotní turnaje v deskových hrách pro celou rodinu
- Pohádkové dopoledne pro maminky s dětmi - čtení, hraní, vyprávění pro nejmenší čtenáře a jejich maminky.
- pravidelné výtvarné dílny
- Noc s Andersenem
- přespávací akce (Tvořivá noc, Bradavická noc, Halloweenské přespávání, Magická noc, Přespávání ve Věži Knihomolů, Adventní noc)
- Příměstský tábor – Cesta kolem světa
- Celoroční soutěž na podporu čtenářské gramotnosti - Lovci perel 2014

Zapojení do celostátních akcí

Knížka pro prvňáčka“, „Pasování čtenářů“ a „Předávání slabikářů“, Noc s Andersenem, Kde končí svět, Březen měsíc čtenářů, Čtení pomáhá, Týden knihoven, Týden vzdělávání dospělých, Noc vědců

PUBLIKAČNÍ ČINNOST (výběr)

Publikace

- *Řecko*. Fakta a zajímavosti. Literatura z fondu Knihovny města Hradce Králové. 14 s. (60 výtisků)
- *Itálie*. Fakta a zajímavosti. Literatura z fondu Knihovny města Hradce Králové. 14 s. (60 výtisků)
- *Deset let v Evropské unii*. Hradec Králové: Informační středisko Europe Direct, 2014. 23 s. (800 výtisků)
- 17 výběrových bibliografií pro potřeby návštěvníků kulturních a vzdělávacích akcí

Články

- 04. 12. 2014 **Příměstské letní tábory v SVK HK a KMHK**, autor: M. Poživilová, V. Vaníčková, Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás, ročník 24 (2014), č. 4
- 04. 12. 2014 **Týden knihoven 2014 v Královéhradeckém kraji**, autor: Kateřina Hubertová, Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás, ročník 24 (2014), č. 4
- 18. 09. 2014 **Regionální literatura a databáze v Referenčním centru**, autor: P. Landsmannová, Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás, ročník 24 (2014), č. 3
- 18. 09. 2014 **Jak na vektorovou grafiku aneb Grafický design podruhé**, autor: Šárka Skalická, Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás, ročník 24 (2014), č. 3
- 19. 06. 2014 **Jak na plakáty a prospekty aneb Grafický design poprvé**, autor: Šárka Skalická, Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás, ročník 24 (2014), č. 2
- 12. 03. 2014 **Informační středisko Europe Direct v Hradci Králové**, autor: Petra Landsmannová, Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás, ročník 24 (2014), č. 1

SPOLUPRÁCE

Knihovna spolupracuje s Univerzitou Hradec Králové (praxe budoucích učitelů při pořadech pro děti v knihovně, společné literární a čtenářské projekty), je fakultním pracovištěm univerzity.

Příklady roku 2014:

1. na Univerzitní „Den jazyků“ byla připravena stanoviště s literárními a jazykovými úkoly pro žáky 2. stupně.
2. Během roku proběhlo několik setkání se studenty – budoucími pedagogy - na téma knihoven a aktivit KMHK.
3. Studenti v předmětu didaktiky dostali za úkol připravit si interaktivní pořad pro děti 1. i 2. stupně na téma Vánoce, Alois Jirásek, Božena Němcová, atd. Daný pořad se realizoval přímo pro děti v KMHK. Následně byl pořad hodnocen jak pedagogem po stránce didaktické, tak knihovníkem po stránce obsahové, literární, atd.

V odborné oblasti také úzce spolupracovalo hudební oddělení knihovny s hudební katedrou UHK, podílelo se na její výzkumné a publikační činnosti. V tomto roce proběhlo též školení pro první ročníky pedagogické fakulty na téma práce s informačními zdroji (rešerše, databáze).

Knihovna se účastní Komunitního plánování – aktivita Magistrátu města Hradce Králové v oblastech rodiny s dětmi, senioři a handicapovaní a následně se účastní městských projektů jako je Den rodiny či Festival sociálních služeb.

KMHK trvale spolupracuje s kulturními, vzdělávacími i specializovanými institucemi v regionu, tedy např. se všemi školkami a školami v Hradci Králové.

Speciální pozornost byla věnována spolupráci s organizacemi pečujícími o lidi s handicapem: SONS, Tyflocentrum, Hradecký spolek neslyšících, Střední škola, ZŠ a MŠ Štefánikova (škola pro neslyšící). *Ve spolupráci s Tyflocentrem HK byl například realizován seminář Doteky techniky 2014, Legislativa a zrakové postižení a odborná celorepubliková konference Braillovo bodové písmo. Specialitou roku se staly výtvarné dílny pro klienty Tyflocentra.*

Pro Neslyšící děti z hradecké ZŠ Štefánikova bylo přivezeno z Brna Knižní představení, které realizovali studentky JAMU oboru dramatika pro Neslyšící.

Knihovna pro ostatní knihovny v republice v rámci udržitelnosti projektu nabídla a provozuje portál celoroční hry na podporu literární gramotnosti Lovci perel. Původní projekt vznikl ve spolupráci KMHK, Univerzity Hradec Králové a KDK SKIP 08. V roce 2014 byl též podpořen grantem SKIP. Pokračuje i v roce 2015.

Statistické zhodnocení projektu Lovci perel 2014: Projekt Lovci perel byl odstartován na Den pro dětskou knihu 30. 11. 2013 a ukončen 29. 11. 2014. Celkem se zaregistrovalo 157 knihoven z celé České republiky. Podle zaslaných výsledků se do projektu zapojilo 4 579 dětí, které přečetly a vypracovaly odpovědi a úkoly k 37 026 knihám. Nejlepší lovkyní perel se stala Romana Hybšmanová z Hradce Králové, která přečetla 273 knih.

Knihovna hostí na svých webových stránkách projekt Klubka KDK SKIP 08 Seznamy dětské literatury.

V roce 2014 hostila KMHK soutěžní přehlídku OKNA – O knihovnických aktivitách.

V Týdnu knihoven se KMHK opět spolu s SVK HK významně podílela na společném představení a propagaci všech královéhradeckých knihoven, v rámci něhož se konala výstava, večer v Muzeu východních Čech se čtením z válečných deníků.

ZAMĚSTNANCI

Personální změny

Oproti roku 2013 došlo v roce 2014 k navýšení úvazků o 3 v souvislosti s několikanásobným objemem spravovaných prostor a technologií a nabízených kulturních a vzdělávacích pořadů pro děti i dospělé a to pro provozní oddělení, pro odd. Public Relations a nové dětské oddělení v ústřední budově.

Vzdělávání pracovníků

Zaměstnanci využili ke vzdělávání nabídky Studijní a vědecké knihovny (semináře k ICT gramotnosti a dalším tématům – nový občanský zákoník, řešení obtížných komunikačních situací) i akcí pořádaných KMHK (grafický design, základy fotografování, MARC21, Carmen, specifika komunikace s Romy, služby pro uživatele se zrakovým handicapem).

Další témata a vzdělávací akce pro knihovníky: OKNA, Konference Knihovny současnosti, seminář hudebních knihoven, semináře SKIP sekce služeb osobám se specifickými potřebami, arteterapie, muzikoterapie, design služeb, e-learningový kurz Fantastika, age management aj.

Dobrovolníci

Dobrovolníci se zapojují především do kulturních a vzdělávacích akcí knihovny. Pomáhali buď s organizací akce, instalací výstav, anebo byli sami aktivními účastníky. Častěji dobrovolníci pomáhali s akcemi pro děti. Na akcích pro dospělé se dobrovolníci uplatnili i jako přednášející. 42 dobrovolníků odpracovalo za rok 2014 na různých akcích KMHK 757 hodin.

KNİHOVNÍ FONDY

Do fondu knihovny přibylo za rok 2014 18 721 dokumentů pro čtenáře: knihy, časopisy, noty, CD, DVD, zvukové knihy, deskové hry a hravé kufříky.

Náklady na nákup knihovních fondů celkem (včetně el. zdrojů a RF) dosáhly 3 927 585 Kč, což je o 7 % více v porovnání s minulým rokem. Náklady na knihovní fond tvoří 10,4 % celkových nákladů, za rok 2013 činily o 1,3 % méně - 9,1 % z celkových nákladů.

PROJEKTY 2014

Neviditelné knihy - projekt podpořen z programu Knihovna 21. století

Knihovna díky projektu a spoluúčasti nevidomého lektora realizovala řadu osvětových besed a zážitkových seminářů souvisejících se zrakovým postižením zejména pro žáky druhého stupně ZŠ z Hradce Králové a východních Čech a vybrané akce pro širší veřejnost. Semináře pro žáky byly připraveny vždy na míru dle dohody s pedagogy. Některé pořady proběhly přímo na školách, některé s ukázkami bezbariérových úprav budovy a služeb

Zvukové knihovny pro nevidomé a slabozraké v nové ústřední budově knihovny, případně jako součást celoknihovní akce.

Knihovna bez bariér – knihovna pro Neslyšící – projekt podpořen darem společnosti Elektrárny Opatovice, a.s.

Za finanční dar od společnosti Elektrárny Opatovice knihovna zrealizovala doplnění webu knihovny o videa ve znakovém jazyce, tlumočenou přednášku pro střední školy k výtvarnému umění, nákup odborné literatury a vhodné literatury pro Neslyšící, nákup 2 přepážkových indukčních smyček a speciální pantomimické představení s prvky znakového jazyka pro děti.

Nákup a implementace WWW katalogu Carmen - projekt podpořen z programu VISK 3

Projekt nákupu a implementace WWW katalogu Carmen byl orientován výhradně na zlepšení služby uživatelům. Prostřednictvím nového webového katalogu chtěla knihovna zatraktivnit používání tohoto nástroje (zjednodušení a zrychlení vyhledávání, intuitivní přístup, který je aktuálním trendem) a podpořit zapojení čtenářů do literárního a knihovnického dění (možnost hodnocení/recenzí, komentářů). Důležitá byla vzhledem k registrovaným stížnostem též jiná verze čtenářského konta, které je přehlednější a uživatelsky přívětivější (možnost řazení výpůjček, různé náhledy aj.).

Přechod na interní formát MARC21 - projekt podpořen z programu VISK 3

K přechodu na interní formát MARC21 se knihovna rozhodla v souvislosti s tím, že je přispěvatelem do Souborného katalogu ČR a chce se zapojit do budoucna do plánované celonárodní služby Centrální portál knihoven. Dalším důvodem byla příprava nových katalogizačních pravidel RDA. Jejich uplatnění vyžaduje změnu schématu polí pro popis dokumentů, kterou nebylo možné provést ve stávajícím formátu UNIMARC. Projekt přechodu na katalogizační formát MARC21 byl úspěšný. Zásadní byla velmi důsledná příprava ze strany zaměstnanců - katalogizátorů.

HOSPODAŘENÍ

Hospodaření knihovny skončilo kladným hospodářským výsledkem ve výši 312 814,85 Kč. Vyjádření auditora k hospodaření knihovny a účetní závěrce za rok 2014: bez výhrad.

Zdroje příjmů: provozní příspěvek zřizovatele, dotace na regionální funkce z rozpočtu Královéhradeckého kraje, příjmy z vlastní činnosti, granty Ministerstva kultury ČR na projekty: Nákup a implementace WWW katalogu Carmen, Přechod na interní formát MARC21, Neviditelné knihy; příspěvky na samostatné kulturní a vzdělávací projekty z fondů na podporu veřejně prospěšných projektů MMHK, dary.

Příjmy z vlastní činnosti celkem (vč. kavárny) se zvýšily v porovnání s rokem 2013 o 40,9 %, z 1 958 198 Kč na 2 758 897 Kč. Příjmy pouze z hlavní činnosti vzrostly o 38,8 %, z 1 411 878 Kč na 1 959 433 Kč.

Podíl vlastních tržeb na celkových nákladech činí 7,3 %, podíl vlastních tržeb pouze z hlavní činnosti KM (bez regionálních funkcí a kavárny) je ve výši 5,6 %, v roce 2013 činil 3,8%.